

[Landbrugsministeren.]

mere end to Landbrugsejendomme, betyder, at saa nedlægges Godserne. Det er ikke rigtigt i den Forstand, at man rører ved den enkelte Gaard. Man søger kun at forhindre, at en enkelt har en hel Masse store Ejendomme samlet. Naar selve den store Gaard — eller de to store Gaarde — paa f. Eks. 1 000 Tdr. Land bevares, kan man ikke sige, at dette er en Begyndelse til at nedlægge Godserne. Man gør kun Indgreb for saa vidt et Gods bestaar af en Samling store Ejendomme, og jeg kan ikke se, at det skulde være Uret over for dem, som kan beholde to store Gaarde, at man forlanger af dem, at de ved Arv og ved Salg skal afstaa de andre Ejendomme. Saa siger det ærede Medlem, at man gør en Forskel her ved at fastslaa, at en Mand gerne maa eje flere Ejendomme, naar blot deres Grundværdi er under 35 000 Kr., men derimod ikke naar den ligger over dette Beløb. Ja, Ligheden kan man naturligvis gennemføre baade ved at bevare og ved at gøre Bestemmelsen mere effektiv, men naar der er gjort denne Forskel, vist en Imødekommenhed over for de mindre Ejendomme, er det, fordi det, det drejer sig om, er at faa fat i Jorden og helst fra de største Gaarde. Derfor er det, man ikke har taget de smaa Ejendomme med her; dem bør der i de fleste Tilfælde ikke tages Jord fra til Udstykning eller til Tillægsjord.

Det tredje Spørgsmaal, der har været megen Strid om, og som hører til de vigtigste Bestemmelser i Lovforslaget, er den tvungne Bortforpagtning af Ejendomme i Tilfælde, hvor en Mand har mere end een Ejendom. Der er ogsaa her gjort en Forskel paa de større og de mindre Brug, men det er ligeledes tænkt som en Imødekommenhed over for dem, der mener, at fordi en Mand har to Ejendomme, behøver han ikke at have dem bortforpagtet, selv om han ønsker dem opretholdt. Naar jeg har ønsket at faa indført denne Tvangsbortforpagtning, skyldes det, at Erfaringen har vist, at det er umuligt med de Lovbestemmelser, vi har — og jeg tror det vil være umuligt selv med de skærpede Bestemmelser, der findes i Lovforslaget — virkelig at forhindre, at Ejendomme ikke sammenlægges i Tilfælde, hvor det drejer sig om en lille Ejendom, der drives fra en stor, drives ved Bestyrer og ligger i umiddelbar Nærhed af den store Ejendom; man kan være overbevist om, at et saadant Bestyrerforhold i de fleste Tilfælde bliver camoufleret Sammenlægning, og det er det, der gør, at Ejendomme nu i stort Tal nedlægges, ikke paa den Maade,

at man kan sige, at det er egenlig ulovligt, som man er tilbøjelig til, men ulovligt i den Forstand, at det ikke stemmer med Lovens Aand; vi har ikke blot Bestemmelser, der kan fastslaa, at der virkelig er Tale om Nedlæggelse eller Sammenlægning. Derfor er det det rigtigste og det mest effektive, naar man vil Formaalet at opretholde Ejendommene, og det siger man jo fra alle Sider, at man vil, at bestemme at det skal være en virkelig Forpagtning. Men da jeg ikke paa nogen Maade ønsker at gennemføre flere Forbud og Tvangsforanstaltninger end nødvendigt, har jeg ikke ment at burde gennemføre Bestemmelsen for Ejendomme, som er ansat til en Grundværdi af over 12 000 Kr.

Saa er der en Bestemmelse i § 24, der gaar ud paa, at Gaarde paa 40 000 Kr.s Grundværdi ikke maa forøges ved Indkøb af mere Jord, men den Bestemmelse gaar man let hen over, for den gaar kun ud paa, at de ikke maa øge deres Tilliggende ved at købe Jord fra mindre Ejendomme end dem paa 40 000 Kr.s Grundværdi. Hvis de kan købe det fra større Ejendomme, er der intet til Hinder derfor, naar blot ikke den store Ejendom herved nedbringes under 40 000 Kr.s Grundværdi. Det behøver man ikke at søge om Dispensation for. I øvrigt gælder med Hensyn til alle de andre Bestemmelser, Tvangsforanstaltningerne, eller hvad man vil kalde dem, at der kan gives Dispensation, fordi man er klar over, at det i visse Tilfælde vil være ønskeligt og rimeligt at imødekomme Ønsker om Dispensation. Naar Bestemmelsen om de 40 000 Kr.s Grundværdi er indført, er det, fordi der kan forekomme Tilfælde, hvor Ejeren af en Gaard, som i og for sig ingenlunde er for stor, kommer i den Situation — maaske af økonomiske Grunde, maaske er Bygningerne forfaldne —, at han er interesseret i at sælge Jord til en kapitalstærk Landmand. Herved bliver en Gaard, som i Forvejen slet ikke er for stor, nedbragt, medens en stor Gaard yderligere gøres større. Det er en uheldig Udvikling. Hvis der skal gives Lejlighed for en saadan Gaard til at sælge Jord, bør denne saakaldt frie Jord dog gaa ud til almindelig Udstykning eller til Tillægsjord.

Der er fremsat Ønske om at faa Lovforslagene henvist til Behandling i et Udvalg, og der er af det ærede Medlem Hr. Hauch udtalt det Haab, at man i Udvalget kan faa den fornødne Tid til Sagens Behandling; det er der naturligvis ingen, der kan gøre nogen Indvending imod. Men Spørgsmaalet er saa, om man ønsker at benytte saa megen Tid, at Sagen derved bliver saboteret, og